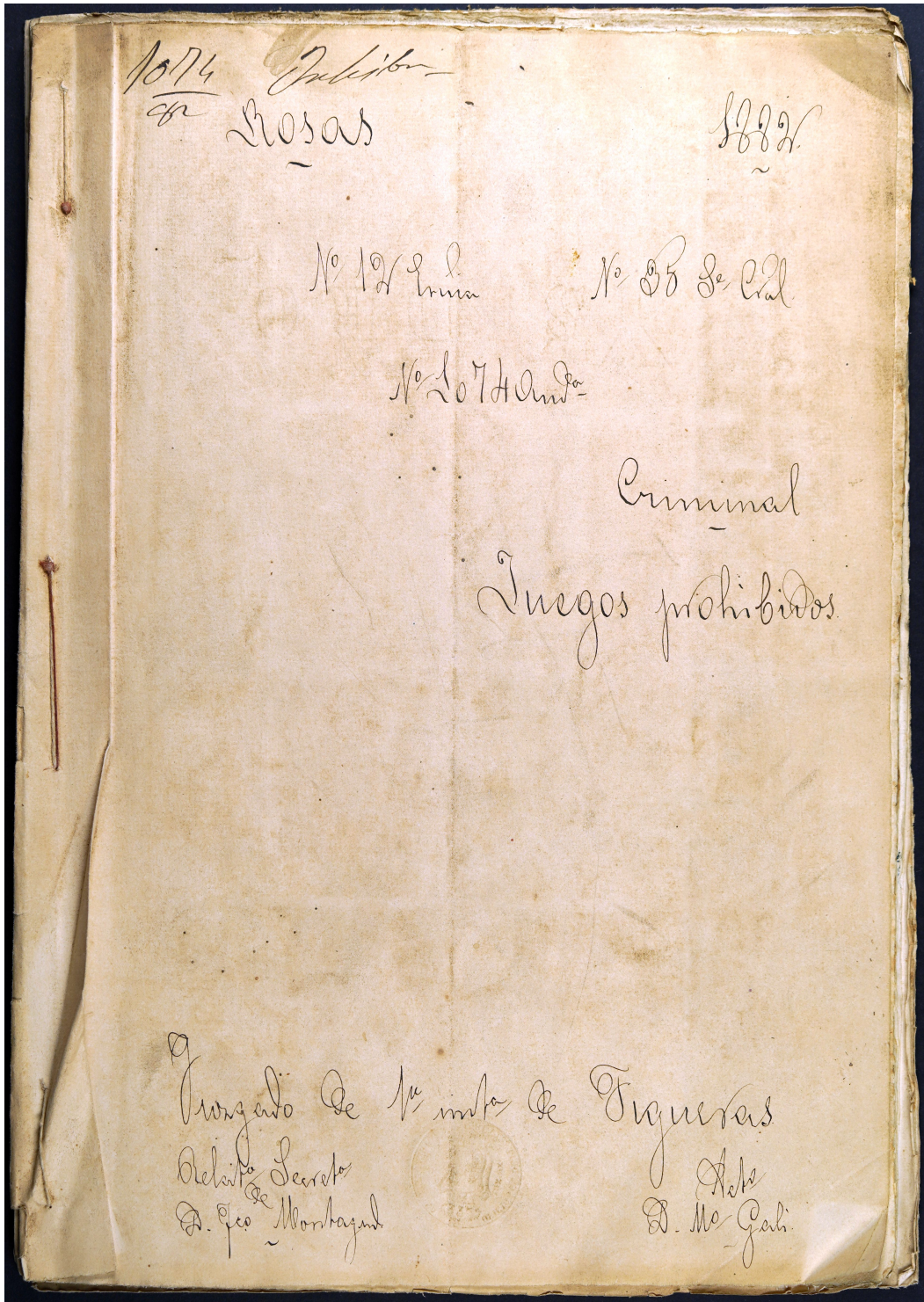

El document del mes d'abril de 2023 de l'AMR

El billar del cafè d'en Giralt

Un judici de 1882 per un joc de billar prohibit

Dades arxivístiques

CAT AMR 6.1. Jutjat de Pau i Registre Civil de Roses. Sèrie 2.2. Judicis de faltes. Causa instruïda contra diversos veïns de Roses per la pràctica de jocs prohibits al cafè de Valentí Giralt. 5 de març de 1882 – 1 de maig de 1882. Castellà.

Història arxivística

Fins a les darreries de la dècada de 1980, el fons del jutjat es trobava instal·lat a les golfes de l'antic Ajuntament, situat al carrer del Doctor Jaume Pi i Sunyer, on també hi havia la seva oficina. Amb el trasllat l'any 1988 de les oficines del Jutjat de Pau a la seva ubicació actual, situada a l'avinguda de Rhode, 67, l'arxiu també s'hi va traslladar. En l'actualitat, la documentació més recent encara està instal·lada en una petita habitació d'aquest local situat al costat de la Ciutadella. La primera transferència a l'Arxiu Municipal, amb els documents més antics, es va realitzar el mes d'abril de l'any 2007. Posteriorment, es van realitzar més transferències: el setembre de 2011, el mes de juny de l'any 2018 i la darrera el mes de març de 2020.

La documentació, tot i estar parcialment desordenada, estava classificada per sèries documentals i mantenia així una certa coherència arxivística. Des de l'any 2007, amb la transferència de la documentació a l'AMR, s'han anat fent diverses campanyes de classificació i de descripció del fons. Actualment, el fons està totalment classificat i descrit a nivell de sèrie.

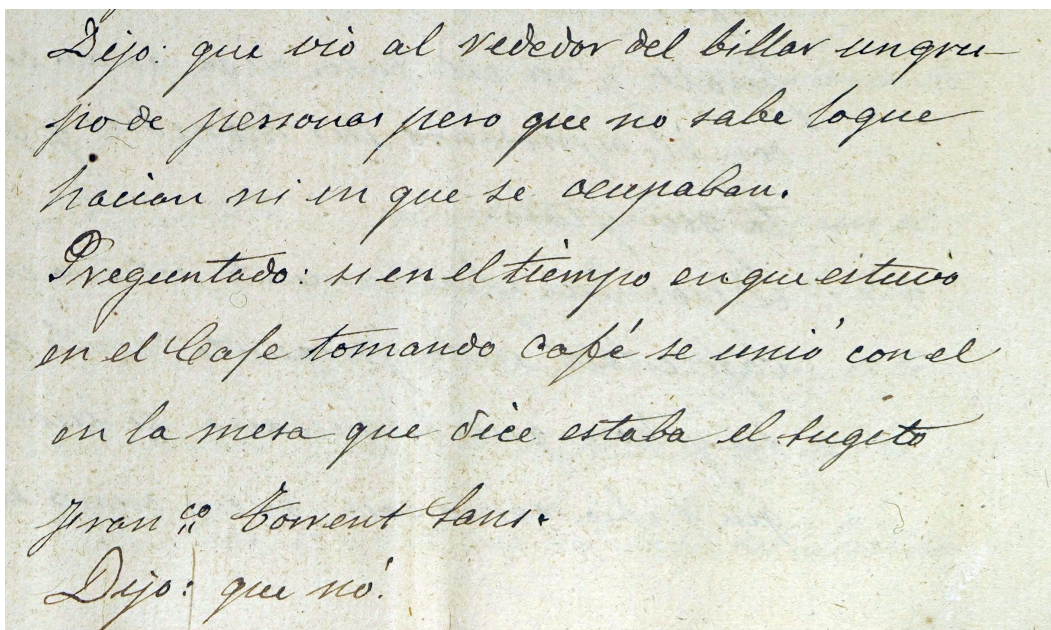
Contingut

Entre els mesos de març i abril de 1882 el Jutjat Municipal de Roses va instruir una causa contra diversos veïns de la vila que van ser acusats per la Guàrdia Civil de Castelló d'Empúries de practicar jocs prohibits al cafè de Valentí Giralt Pairet, solter de 28 anys, natural i veí de Roses. A les quatre de la tarda del dia 5 de març, el sergent de la Guàrdia Civil Elías Doñete Lorianó va entrar al cafè Giralt acompanyat del guàrdia Leonardo Fernández Garcia, que controlava la porta d'accés, per escorcollar el local. Van anunciar al propietari i als clients que s'hi personaven perquè tenien notícies que allà s'hi practicava el joc de billar anomenat "les borregues", que es jugava amb vuit boles. Segurament, havien rebut alguna informació al respecte i van intentar sorprendre als presumptes infractors.

Al llarg del procés judicial conservat hi ha un reguitzell de testimonis citats a declarar davant del jutge Joaquim Bonet, que tenia la seva oficina a la Casa de la Vila, situa al Porxo, i del fiscal municipal Josep Romañach. Cap dels acusats va declarar que jugués o veiés algú jugant al billar del cafè de la família Giralt. El propietari va afirmar que les boles ja se les va trobar quan va comprar el local i que segurament alguns nens les haurien tret dels forats de la taula. El més curiós de tot és que pràcticament tots els interrogats estaven sols i evitaven qualsevol tipus de problema.

De les declaracions fetes entre els dies 7 i 9 de març se'n desprèn una escena que permet conèixer com era una tarda d'oci a Roses a finals del segle XIX. En aquella tarda d'hivern de 1882, abans que la Guàrdia Civil entrés al local, el sabater Joan Pujol Vilarcel (natural de Sant Andreu del Palomar i veí de Roses, solter, 18 anys) prenia cafè tot sol; el mariner Joan Romañach (natural i veí de Roses, casat, 30 anys) feia el mateix en una altra taula. Un altre mariner, Pere Prats Bartolí (natural i veí de Roses, solter, 17 anys), estava prenent una copa de licor amb el treballador del camp Domingo Ascon Reinal (natural de Castelló d'Empúries i veí de Roses, solter, 21 anys), el qual era a la comuna mentre va entrar el sergent. El pagès Francesc Torrent Sans (natural i veí de Roses, 19 anys) estava sol en una taula prenent una copa i fumant.

En aquells moments al cafè també hi havia el boter Francesc Guerra Sala (natural de Palau-saverdera i veí de Roses, casat), que prenia cafè prop de la porta d'entrada; Joan Garriga Guitart (natural i veí de Roses, solter, 21 anys), que també prenia un cafè tot sol i Martí Prunella Ferrer (natural i veí de Roses, casat, 30 anys) era un passavolant que només havia entrat al local per buscar un conegut que no hi era. El sabater Gaspar Berta Ribot (natural i veí de Roses, casat, 25 anys), per la seva part, prenia una copa de licor amb Miquel Giralt Moner (natural i veí de Roses, casat, 56 anys), pare del propietari del cafè. De tots els presents, només el flequer Antoni Tarragó Simon (natural de Garriguella i veí de Roses, casat, 30 anys) era l'únic que no prenia res i estava mirant unes làmines del Loro – una revista satírica il·lustrada publicada a Barcelona entre 1879 i 1885 – que estaven penjades a les parets del local.

*Dijo: que vió al rededor del billar un gru-
po de personas pero que no sabe lo que
hacian ni en que se ocupaban.
Preguntado: si en el tiempo en que estubo
en el Cafe tomando café se unio' con el
en la mesa que dice estaba el sujeto
Juan de Bonvent Sans.
Dijo: que no.*

Detall de la declaració de Francesc Guerra Sala

El 12 de març, després de tres dies d'interrogatoris, van enviar l'expedient a Figueres perquè el jutge decidís com havia de seguir el procediment. Al cap d'un mes i escaig la documentació va retornar a Roses per tal de celebrar-hi el judici de faltes. La causa no era prou important per traslladar-la a la capital del partit judicial. Finalment, el 26 d'abril es va celebrar el judici al Jutjat Municipal de Roses i van sentenciar el sobreïment de la causa. El jutge va fer cas de les peticions del fiscal Romañach, que sol·licitava l'absolució de tots els acusats menys de Valentí Giralt, propietari de les boles. Se'l va condemnar a una multa de cinc pessetes, la mínima segons l'article 594 del Codi Penal. Cinc dies després, l'1 de maig, Giralt es va personar al jutjat per pagar la multa. D'aquesta manera acabava la història iniciada tres mesos abans amb l'entrada de la Guàrdia Civil al cafè.

Context

Cap a l'any 1882, segons els padrons municipals, hi havia a l'entorn d'unes 7 o 8 tavernes i cafès a la vila de Roses. Tanmateix, com sempre ha passat, hi ha qui no declara l'obertura del seu local i no consta enlloc. Aquest és el cas del cafè d'en Valentí Giralt, que no consta a la documentació oficial. En canvi, sí que es té documentat que el

seu pare Miquel Giralt (Roses, 1825 - 1902) havia tingut una taverna al carrer dels Capellans o del Cop de l'Almadrava els anys 1859 i 1860. La situació del local no la podem saber perquè no s'informa a l'expedient i tampoc indica a qui li havia adquirit. Les llistes electorals de 1877 i 1882 informen que el pare, Miquel Giralt, era propietari i tenidor d'una premsa d'oli.

Més informació

[Fitxa NODAC del Jutjat de Pau i Registre Civil de Roses](#)